

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Кафедра юридичної психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор НАВС
полковник поліції
Станіслав Гусарев

 _____ .2020

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ МАС

для підготовки фахівців за ступенем вищої освіти магістр
за спеціальністю 053 «Психологія»
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Мајор _____

Київ – 2020

Робоча програма з навчальної дисципліни «Психологія мас» складена відповідно до програми підготовки здобувачів ступеня вищої освіти магістр за спеціальністю 053 «Психологія», за заочною формою навчання.

Розробники:

Вікторія Литвин – викладач кафедри юридичної психології, кандидат юридичних наук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри юридичної психології
Протокол від __. __. 20__ року № __

**Завідувач кафедри
юридичної психології**



Олена Кудерміна

Схвалено науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ
Протокол від __. __. 2020 року № __

Голова науково-методичної ради



Станіслав Гусарєв

ВСТУП

Програму навчальної дисципліни «Психологія мас» складена відповідно до програми підготовки здобувачів ступеня вищої освіти магістр за спеціальністю 053 «Психологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни виступають психологічна сутність масового скупчення та загальні механізми стихійної поведінки.

Міждисциплінарні зв'язки:

Забезпечуючі дисципліни: загальна психологія, соціальна психологія, вікова психологія, конфліктологія, юридична психологія, практична психологія, вступ до спеціальності.

Забезпечувані дисципліни: диференціальна психологія, психодіагностика, психологія особистості та інженерна психологія.

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

Тема 1. Становлення та розвиток психології мас. Поняття маси.

Тема 2. Види мас.

Тема 3. Характеристики мас.

Тема 4. Фази існування маси. Психологія етнічних груп.

Тема 5. Загальні механізми стихійної поведінки.

Тема 6. Масова агресія як форма стихійної поведінки

Тема 7. Чутки, як основа стихійної поведінки

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою дисципліни “Психологія мас” є формування наукового світогляду в площині: визначення поняття, сутності маси; можливості використання відповідних знань у психологічній практиці; формувати уміння та навички інформаційно-аналітичної діяльності в галузі психології мас, розвивати професійне мислення та сприяти професійному зростанню; специфіки прикладних досліджень та реальних можливостей психології в формулюванні практичних рекомендацій щодо розробки сучасних методів впливу на натовп.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологія мас» є розв'язання загальних наукових проблем, пов'язаних із формуванням знань про причини суб'єктивного та об'єктивного характеру, які породжують масові скупчення; аналіз проявів стихійної поведінки в масі та основних психологічних аспектів функціонування такої маси (циркулярна реакція, паніка, масова істерія).

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- ✓ теоретико-методологічні засади дисципліни «Психологія мас»;
- ✓ теоретичні та практичні аспекти функціонування масових скупчень;
- ✓ поняття натовпу, публіки, маси, соціальної психіки, масової свідомості, масового несвідомого;
- ✓ основні теорії психології мас;
- ✓ основні переважаючі в Україні види мас;
- ✓ основні механізми стихійної поведінки;
- ✓ принципи розробки нових стратегій впливу на масові скупчення.

вміти:

- ✓ застосовувати отримані знання в практичній діяльності;
- ✓ здійснювати аналіз різноманітних ситуацій масової поведінки людей з психологічного погляду
- ✓ здійснювати аналіз масового скупчення та психологічних настроїв, які панують в масі;
- ✓ виявляти основні причини масового скупчення та фази його існування;
- ✓ на основі вивчення основних механізмів формування та розвитку маси розробляти рекомендації щодо напрацювання нових методів впливу на них.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри юридичної психології, які безпосередньо проводять заняття, або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою k015@naia.kiev.ua.

2. Структура навчальної дисципліни

Тема 1. Становлення та розвиток психології мас. Поняття маси.

Масові форми вияву активності. Характерні Україні напруженість, конфліктність, доки вона нагнітає в людей почуття гніву. Маса парадоксальна. Мода і бунт – два типи соціальної поведінки, які пропонує маса.

Масова свідомість — один з видів суспільної свідомості. Масова поведінка - різні форми поведінки великих груп людей, натовпу, циркуляції чуток. Поведінка людини в натовпі суттєво відрізняється від її поведінки в інших формах масових явищ. Натовп — це конкретна **соціальна група**.

Тема 2. Види мас.

Натовп поділяється на: окказіональний, конвенціональний, експресивний, діючий. Окказіональний натовп збирається з приводу несподіваної вуличної події. Конвенціональний збирається з приводу оголошеної події: мітинг, концерт. Експресивний натовп – емоційний натовп. Діючий натовп як агресивне скупчення.

Великі та малі соціальні групи. Великі групи представлені: класами, соціальними прошарками, етнічними, професійними, віковими групами. Мета групи та середні групи.

Групова думка як привселюдно висловлене й поширене судження, що містить оцінку й ставлення до певної події. Форми виявлення групової думки.

Тема 3. Характеристики мас.

Маса статична і нерухлива. Нездатність до організованості як основна ознака аморфності групи. Стохастичність та відкритість групи. Маса існує на рівні поведінкових актів, що є малоусвідомлюваною, або й несвідомою, активністю соціального суб'єкта.

Ситуативність групи та тимчасовість. Гетерогенність як неоднорідність групи. Група часто нестабільна через внутрішню рухливість.

Тема 4. Фази існування маси. Психологія етнічних груп.

Маса не є спільнотою, а вона має свій оногенез. Фаза зародження, пов'язана з виникненням масового настрою серед людей. Фаза гуртування масових індивідів, заражених масовим настроєм, і формування суспільної думки, масової свідомості. Активна фаза, фаза масової поведінки, що регулюється масовою свідомістю.

Тема 5. Загальні механізми стихійної поведінки.

Паніка - психічний стан людини, несвідомий, нестримний страх. Ситуаційні, фізіологічні, психологічні, ідеологічні та політико-психологічні умови виникнення паніки. Стихійна поведінка та циркулярна реакція в натовпі. Масова істерія як стан загальної нервозності, страху і підвищеного збудження як реакція на загрозу. Основи появи стимулу в натовпі. Взаємна індукція та нагнітання взаємного настрою.

Тема 6. Масова агресія як форма стихійної поведінки.

Агресія в натовпі. Експресивна, імпульсивна, афективна, ворожа та інструментальна агресії натовпу. Експресивна агресія – спонтанний вибух гніву, який є засобом розрядки. Імпульсивна агресія виникає у вигляді своєрідних «приливів» та «відливів» агресивної поведінки.

Афективна агресія як емоційний феномен. Ворожа агресія характеризується цілеспрямовано усвідомленим наміром завдання шкоди. Інструментальна агресія використовується як один із засобів її досягнення.

Тема 7. Чутки, як основа стихійної поведінки

Чутка як інформація, яка немає офіційного підтвердження. Абсолютно недостовірні, недостовірні з елементами правдоподібності, правдоподібні, достовірні з елементами неправдоподібності чутки.

Регіональні чутки зачіпають інтереси населення області або групи областей. Національні чутки циркулюють у зв'язку з цінностями і цілями населення певної держави. Міжнаціональні чутки отримали поширення в певних групах держав.